МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА»

Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут»

КИЇВСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРАВА

№ 4

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Засновник
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Адреса редакції:
03057, Україна, м. Київ, просп. Перемоги, 54/1
Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут»
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий журнал «Київський часопис права» зареєстровано
Міністерством юстиції України (Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації серія КВ No 24857-14797Р від 25.05.2021 р.)

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України
№ 1017 від 27 вересня 2021 року (додаток 3) журнал внесений
до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі юридичних наук (081 – Право)

Рекомендовано до друку Вченою Радою
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»
Протокол № 11 від 24.06.2021 р.

Головний редактор – О. В. Кузьменко, доктор юридичних наук, професор,
в.о. завідувача кафедри фінансового права,
Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут»
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Редакційна колегія:

Т. О. Гуржій, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права, Київський національний торговельно-економічний університет; *Е. С. Дмитренко,* доктор юридичних наук, професор, професор кафедри фінансового права, Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут» ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; *Л. О. Кожура,* доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри теорії та історії права, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; *Н. В. Ортинська,* доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та філософії права, конституційного та міжнародного права, Інститут права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»; *О. Г. Стрельченко,* доктор юридичних наук, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Національна академія внутрішніх справ; *В. Г. Фатхутдінов,* доктор юридичних наук, професор, начальник, Головне управління Пенсійного фонду України у Київській області; *В. Г. Чорна,* доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри адміністративного та фінансового права, Навчально-науковий інститут «Юридичний інститут» ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»; *Д-р Войцех Войтила,* доктор гуманітарних наук, науковий співробітник, Технолого-гуманітарний університет ім. Казимера Пуласького в Радомі, Польща.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

ISSN 2786-5037 (Print)
ISSN 2786-5045 (Online)

© КНЕУ, 2021

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Загуменна Ю. О. ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА ЯК ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ І МОНАРХА У СЕРЕДНЬОВІЧНІЙ ЄВРОПІ..... 9

Іванченко О. М. ЛЕГІТИМНІСТЬ ПРАВА: ДЕСКРИПТИВНІ ТА ПРЕСКРИПТИВНІ ПІДХОДИ.....19

Ковальова С. Г. ЮРИДИЧНІ ОСОБИ ЯК СТОРОНИ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ НЕРУХОМОГО МАЙНА НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ.....25

Крижановський А. Ф., Матвєєв О. В. JUS LIMITIS КОРДОННЕ (ПРИКОРДОННЕ) ПРАВО В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ: ЩОДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ..... 31

Ксензюк А. Я. ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИКОРДОННОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....38

Ляшук Р. М., Вичавка В. І. ЗАВДАННЯ ЕКСПЕРТИЗ ПРОЄКТІВ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ.....43

Савчук В. Г. НОРМИ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ У СВІТЛІ НОРМАТИВНОГО ВИМІРУ ПРАВА..... 49

КОНСТИТУЦІЙНЕ ТА МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

Тарасевич Т. Ю. КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРАВА НА ЗМІНУ СТАТІ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОМАТИЧНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ.....59

ЦИВІЛЬНЕ ТА ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Андрусів Л. М., Припхан І. І. СПЛАТА СУДОВОГО ЗБОРУ ЗА ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ, ПРИЙНЯТИХ НА ПІДСТАВІ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА ЗА КРЕДИТНИМИ ДОГОВОРАМИ: ПРАВОВА НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ.....68

Бабійчук В. М. ДО ПИТАННЯ ПРИЧИННО-НАСЛІДКОВОГО ЗВ'ЯЗКУ ЯК УМОВИ ВИНИКНЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ІЗ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ АТРАКЦІОНАМИ.....74

Begova T. I. LEGAL SUPPORT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....82

Васильєв В. В. САМОРЕГУЛІВНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТИ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН..... 88

Вороніжський Я. В. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИМИ АКТИВІВ..... 94

Гуйван П. Д. ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ЮРИДИЧНИХ ПОНЯТЬ «ПЕРЕРИВАННЯ» І «ПРИПИНЕННЯ ДАВНІСНОГО СТРОКУ».....103

Дяченко С. В., Корнійчук С. Л. ФЕНОМЕН БЕЗПЕКИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....109

Оганісян Ц. В. ЗАХИСТ ПРАВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ: ОГЛЯД СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....115

Пєтков В. П., Іванов І. Є. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ.....121

Ромась Д. С. ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ (НЕМАЙНОВОЇ) ШКОДИ ЯК ЗАХІД ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА.....127

Стригунов О. М. ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ПІД ЧАС ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ АКЦІОНЕРІВ.....135

Цибань А. А. ДО ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ ПРО НАДАННЯ ПОСЛУГ ІЗ ЦЕНТРАЛІЗОВНОГО ОПАЛЕННЯ.....143

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Скочиляс-Павлів О. В., Вєренцова Д. О. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ.....149

ЕКОЛОГІЧНЕ І ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

Данилюк С. М. ЕКОЛОГІЧНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА ЄС.....154

Мірошниченко А. М. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ Й ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПУ ЄДНОСТІ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ ТА БУДІВЕЛЬ І СПОРУД, ЯКІ НА НІЙ РОЗТАШОВАНІ.....160

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ ПРАВО, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

Білий Д. О. ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ПАЦІЄНТІВ.....165

Гапонов О. О. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНСТИТУЦІЙНИХ І СПЕЦІАЛЬНИХ ПРИНЦИПІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ПОСЛУГ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ДЕРЖАВНОЮ МІГРАЦІЙНОЮ СЛУЖБОЮ УКРАЇНИ.....172

Данієлян С. А. ПРИНЦИПИ ПОДАТКОВОГО ПРАВА ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПОСЛІДОВНОГО РОЗВИТКУ ПРОЦЕДУР ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ.....179

Залуговська Г. П. ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОРГАНАХ ТА УСТАНОВАХ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ 185

Зубко О. М. КІБЕРСУВЕРЕНІТЕТ ЯК НОВА КАТЕГОРІЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРАВІ.....190

Коваленко Л. П. ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ.....195

Кравченко М. Г. МАТЕРІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ В УКРАЇНІ: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ Й СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ.....200

Світличний О. П. СУДОВИЙ ЗАХИСТ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА.....205

Талдонова К. Г. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА НАПРЯМІВ ТА ВИДІВ СФЕРИ АКВАКУЛЬТУРИ.....211

Томчук Г. О. ТЕХНІЧНИЙ АСПЕКТ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО 218

Чорний С. В. ПОНЯТТЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ 224

Штода Д. О. СТИМУЛЮЮЧЕ ТАРИФОУТВОРЕННЯ ЯК ЗАСІБ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ.....230

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

Андрушко А. В. КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ ТОРГІВЛЮ ЛЮДЬМИ З МЕТОЮ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ.....238

Боровик А. В. ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВИКОНАННЯМ ПОТЕРПІЛИМ СЛУЖБОВОГО АБО ГРОМАДСЬКОГО ОБОВ'ЯЗКУ ЯК ОБСТАВИНА, ЩО ОБТЯЖУЄ ПОКАРАННЯ.....244

Гусак А. П. ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ДОСУДОВОЇ ДОПОВІДІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 252

Довга М. О., Лугіна Н. А. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ТАЄМНИЦІ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ.....258

Іваньков І. В., Іваньков О. І. ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИПРАВНИХ УСТАНОВАХ ЗЕМЛІ БАВАРІЯ (НІМЕЧЧИНА)..... 265

Лех Р. В. ЖЕРТВА НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ – КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ ВІКТИМОЛОГІЇ..... 271

Недзельська Г. В. КРИМІНОЛОГІЧНА ТИПОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ, ЩО ВЧИНЯЄ ШАХРАЙСТВО В СКЛАДІ ОРГАНІЗОВАНОЇ ГРУПИ..... 276

Шостак О. М. ПРО КРИМІНАЛІЗАЦІЮ БЕЗ ОЗНАК ЮРИДИЧНОЇ ОСМИСЛЕНОСТІ: ЗАКОНОПРОЄКТ № 6084..... 282

Яковлєва С. В. ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ НЕПОВНОЛІТНІМИ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН, ЇХ АНАЛОГІВ ТА ПРЕКУРСОРІВ..... 288

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА

Клименко О. В. ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ВНАСЛІДОК УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ..... 294

Ковальська Д. Т. ПРАВО НА ОСОБИСТУ ПРИСУТНІСТЬ У СУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА..... 300

Полуніна Л. В., Динис Т. В., Приймак Д. О. ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ ПІД ЧАС ФІНАНСОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ..... 306

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Півторак Г. Ф. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕЛІМІТАЦІЇ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ ІЗ ПРОТИЛЕЖНИМИ ТА СУМІЖНИМИ ПОБЕРЕЖЖЯМИ В МЕЖАХ ВИКЛЮЧНОЇ (МОРСЬКОЇ) ЕКОНОМІЧНОЇ ЗОНИ УКРАЇНИ..... 311

РЕЦЕНЗІЇ

Віхляєв М. Ю. КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ МЕХАНІЗМІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ (РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ О. Л. МАКАРЕНКОВА «ПРАВОВІ ОСНОВИ ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У ВІДКРИТОМУ СУСПІЛЬСТВІ»)..... 317

CONTENTS

THEORY AND HISTORY OF STATE AND LAW

Zahumenna Yu. O. GUARANTEEING SAFETY TO HUMAN BEINGS AND SOCIETY AS THE FUNCTION OF A STATE AND SOVEREIGN RULER IN THE MEDIEVAL PERIOD OF EUROPE.....9

Ivanchenko O. M. LEGITIMACY OF LAW: DESCRIPTIVE AND PRESCRIPTIVE APPROACHES.....19

Kovalova S. H. LEGAL ENTITIES AS PARTS OF LAND`S SALE CONTRACT ON UKRAINIAN LANDS OF RUSSIAN EMPIRE.....25

Krizhanivskiy A. F., Matvieiev O. V. JUS LIMITIS BORDER LAW IN THE LAW SYSTEM OF UKRAINE: BEFORE THE PROBLEM IS STATED.....31

Ksenziuk A. Y. DEFINITION AND SIGNIFICANCE OF STATE BORDER SECURITY.....38

Liashuk R. M., Vychavka V. I. EXAMINATION TASKS DRAFT REGULATORY ACTS 43

Savchuk V. G. NORMS FOR DECISION IN THE LIGHT OF THE NORMATIVE DIMENSION OF LAW.....49

CONSTITUTIONAL AND MUNICIPAL LAW

Tarasevych T. Yu. CONSTITUTIONAL AND LEGAL REGULATION OF THE RIGHT TO CHANGE SEX IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF SOMATIC HUMAN RIGHTS.....59

CIVIL AND ECONOMIC LAW AND PROCESS

Andrusiv L. M., Prypkhan I. I. PAYMENT OF COURT FEES FOR APPEALS AGAINST DECISIONS OF THE STATE EXECUTIVE SERVICE, ADOPTED ON THE BASIS OF A NOTARY'S WRIT OF EXECUTION UNDER CREDIT AGREEMENTS: LEGAL UNCERTAINTY.....68

Babiichuk V. M. ON THE ISSUE OF CAUSATION IN LIABILITIES OF COMPENSATION FOR DAMAGES CAUSED BY THE ATTRACTIONS.....74

Begova T. I. LEGAL SUPPORT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE.....82

Vasyliev V. V. SELF-REGULATORY ORGANIZATIONS AS SUBJECTS OF DECENTRALIZED REGULATION OF CIVIL RELATIONSHIPS.....88

Voronizhskyi Ya. V. THE RELEVANT ISSUES OF THE INSTITUTE OF RECOGNITION OF UNEXPLAINED ASSETS.....94

Guyvan P. D. ON THE RELATIONSHIP BETWEEN LEGAL CONCEPTS INTERRUPTION AND TERMINATION OF THE LIMITATION PERIOD.....103

Dyachenko S. V., Korniychuk S. L. THE PHENOMENON OF SECURITY IN CIVIL PROCEEDINGS.....109

Ohanisian Ts. V. PROTECTION OF RIGHTS IN THE SPHERE OF SOCIAL SECURITY OF JUDGES: AN OVERVIEW OF JUDICIAL PRACTICE.....115

Pietkov V. P., Ivanov I. Ye. SOCIO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS MANAGEMENT OF ORGANIZATIONS.....121

Romas D. S. COMPENSATION FOR MORAL (NON-PECUNIARY) DAMAGE AS A MEASURE OF CIVIL LIABILITY FOR COPYRIGHT INFRINGEMENT.....127

Struhynov O. M. PROBLEM ISSUES OF PROTECTING CORPORATE RIGHTS WHEN APPEALING DECISIONS OF GENERAL MEETINGS OF SHAREHOLDERS.....135

Tsyban A. A. ON THE ISSUE OF CIVIL LIABILITY FOR BREACH OF CONTRACT ON THE PROVISION OF DISTRICT HEATING SERVICES.....143

LABOUR LAW, SOCIAL WELFARE LAW

Skochylias-Pavliv O. V., Verentsova D. O. PRACTICAL ASPECTS OF DIGITALIZATION OF LABOR RELATIONS IN UKRAINE.....149

ENVIRONMENTAL AND LAND LAW

Danyliuk S. M. ECOLOGICAL LEGISLATION OF UKRAINE AND THE EU.....154

Miroshnychenko A. M. CURRENT TRENDS AND PROSPECTS OF IMPLEMENTATION OF THE PRINCIPLE OF UNITY OF LAND AND BUILDINGS AND STRUCTURES LOCATED ON IT.....160

ADMINISTRATIVE LAW AND PROCESS, FINANCIAL LAW, CYBERLAW

Bilyi D. O. GENESIS OF THE DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL PROTECTION OF THE RIGHTS OF PATIENTS.....165

Gaponov A. A. THEORETICAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF INSTITUTIONAL AND SPECIAL PRINCIPLES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SERVICES PROVIDED BY THE STATE MIGRATION SERVICE OF UKRAINE.....172

Daniyelyan S. A. PRINCIPLES OF TAX LAW AND THEIR SIGNIFICANCE IN ENSURING CONSISTENT DEVELOPMENT OF TAX CONTROL PROCEDURES.....179

Zaluhovska H. P. PECULIARITIES OF STATUTORY AND REGULATORY SUPPORT OF OFFICIAL DISCIPLINE IN BODIES AND INSTITUTIONS OF THE STATE CRIMINAL AND EXECUTIVE SERVICE OF UKRAINE.....185

Zubko O. M. CYBER SOVEREIGNTY AS A NEW CATEGORY IN ADMINISTRATIVE LAW.....190

Kovalenko L. P. INFORMATION LAW OF UKRAINE.....195

Kravchenko M. H. MATERIAL COMPLIANCE OF PUBLIC ADMINISTRATION IN UKRAINE: HISTORY OF FORMATION AND CURRENT STATE OF DEVELOPMENT.....200

Svitlychnyy O. P. JUDICIAL PROTECTION OF FOREIGNERS AND STATELESS PERSONS.....205

Taldonova K. G. THEORETICAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF AREAS AND TYPES OF AQUACULTURE.....211

Tomchuk H. O. TECHNICAL ASPECTS OF A MECHANISM OF A STATE REGISTRATION OF REAL PROPERTY RIGHTS.....218

Chornyi S. V. CONCEPTS AND PROSPECTS OF DIGITALIZATION DEVELOPMENT IN THE FIELD OF PUBLIC ADMINISTRATION.....224

Shtoda D. O. STIMULATING TARIFF FORMATION AS A WAY OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF RELATIONS IN THE FIELD OF ALTERNATIVE ENERGY.....230

CRIMINAL LAW, CRIMINOLOGY

Andrushko A. V. CRIMINOLOGICAL PROFILE OF PERSONS COMMITTING HUMAN TRAFFICKING FOR THE PURPOSE OF SEXUAL EXPLOITATION.....238

Borovyk A. V. COMMITTING A CRIMINAL OFFENSE IN CONNECTION WITH THE PERFORMANCE OF THE VICTIM'S OFFICIAL OR CIVIL DUTY AS A CURRENT CIRCUMSTANCE.....244

Husak A. P. THE PECULIARITIES OF PRE-TRIAL REPORT COMPILING IN CRIMINAL PROCEEDING BY THE REPRESENTATIVE OF THE PROBATION BODY.....252

Dovga M. O., Lugina N. A. CRIMINAL PROTECTION OF THE SECRECY OF CORRESPONDENCE OF FOREIGN STATES: A COMPARATIVE ANALYSIS.....258

Ivankov I. V., Ivankov O. I. EXPERIENCE IN ORGANIZING THE PROCESS OF SERVING A SENTENCE IN THE PENITENTIARY INSTITUTIONS OF THE STATE OF BAVARIA (GERMANY).....265

Leha R. V. VICTIM OF VIOLENT CRIMES – A KEY CONCEPT OF VICTIMOLOGY.....271

Nedzelska H. V. CRIMINOLOGICAL TYPOLOGY OF THE PERSONALITY OF A CRIMINAL WHO COMMITS FRAUD AS PART OF AN ORGANIZED GROUP.....276

Shostak O. M. CRIMINALIZATION LACKING LEGAL MEANINGFULNESS: DRAFT LAW № 6084.....282

Yakovlieva S. V. OBJECT OF CRIMINAL OFFENSES COMMITTED BY JUVENILES IN THE FIELD OF ILLEGAL TRAFFICKING IN DRUGS, PSYCHOTROPIC SUBSTANCES AND SUBSTANCES.....288

CRIMINAL PROCEDURE, CRIMINALISTICS

Klymenko O. V. TACTICS OF INTERROGATION DURING INVESTIGATION OF LEGALIZATION (LAUNDERING) OF PROPERTY OBTAINED AS A RESULT OF TAX EVALUATION.....294

Kowalska D. T. THE RIGHT TO A PERSONAL PRESENCE IN THE CRIMINAL PROCEEDINGS.....300

Polunina L. V., Dinis T. V., Priymak D. O. THE QUESTION OF APPOINTING A TECHNICAL EXAMINATION OF DOCUMENTS DURING FINANCIAL INVESTIGATIONS.....306

INTERNATIONAL LAW

Pivtorak H. F. MODERN PROBLEMS OF DELIMITATION AND COOPERATION BETWEEN STATES WITH THEIR COASTLINES OPPOSITE AND ADJACENT TO EACH OTHER WITHIN THE EXCLUSIVE (MARITIME) ECONOMIC ZONE OF UKRAINE.....311

REVIEW

Vikhliaiev M. Yu. CONCEPTUALIZATION OF ADMINISTRATIVE ANTI-CORRUPTION MECHANISMS (REVIEW OF THE MONOGRAPH BY O.L. MAKARENKOV “LEGAL FUNDAMENTALS OF THE INSTITUTIONALIZATION OF THE INTEGRITY OF PUBLIC ADMINISTRATION IN AN OPEN SOCIETY”).....317

УДК 343.2/.7

Довга М. О.,
здобувач вищої освіти
Навчально-науковий інститут права
Державного податкового університету

Лугіна Н. А.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та кримінології
Державного податкового університету

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ТАЄМНИЦІ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ ІНОЗЕМНИХ ДЕРЖАВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Анотація. У статті авторами досліджено особливості кримінально-правової охорони таємниці кореспонденції в іноземних країнах і структуру їхнього кримінального законодавства. У роботі досліджено кримінальне законодавство і конституційні норми, які захищають і гарантують таємницю кореспонденції таких країн, як Польща, Франція, Німеччина, Грузія, Швейцарія, Швеція, Іспанія, Туреччина. Авторами проведено порівняльний аналіз законодавства цих держав з українським кримінальним правом. У роботі детально проаналізовано досвід Польщі в цій сфері, проведено ретельний аналіз польського кримінального законодавства, його структури, складу правопорушень, які передбачають порушення таємниці кореспонденції, тощо. У статті автори також проаналізували думки польських науковців щодо цього питання. Докладно досліджено і кримінальне законодавство Франції та Німеччини. Досліджуючи кримінальне законодавство Франції, автори приділили значну увагу структурним особливостям Кримінального кодексу Франції, а також проблемам, які виникають під час кваліфікації таких діянь. Досить детально проаналізовано відмінності кримінально-правової охорони права на таємницю кореспонденції Федеративної Республіки Німеччини. Авторами проведено ретельне дослідження складу правопорушень, яке передбачає порушення таємниці кореспонденції згідно із Кримінальним кодексом цієї країни. Під час такого аналізу виявлено переваги та недоліки кримінальних норм цих держав. Значна увага у цьому дослідженні присвячувалася порівнянню українських норм кримінального права із нормами таких країн, як Грузія, Швейцарія, Швеція, Іспанія, Туреччина. Ці країни показали найвищий рівень захисту права людини на таємницю телефонних розмов, листування і спілкування. Це пояснюється тим, що швейцарське кримінальне законодавство є одним із найдосконаліших у Європі. Кримінально-правові норми Швеції та Іспанії найповніше захищають право людини на таємницю кореспонденції. У цих країнах вони охоплюють найважливіші сфери життя особи, а шведське законодавство ще й захищає її від посягань з боку державних органів. Унікальність законодавства Туреччини полягає в тому, що Кримінальний кодекс цієї країни дозволяє юридичним особам самостійно вибирати заходи із їхньої безпеки та самостійно регулювати таку діяльність. Наприкінці дослідження автори роблять висновок, що досвід цих держав є найоптимальнішим для запровадження в Україні, тому потребує більш детального опрацювання.

Ключові слова: *право людини на таємницю кореспонденції, кримінально-правова охорона, кримінально-правова норма, кримінальне законодавство, захист права на таємницю кореспонденції.*

Dovga M. O., Lugina N. A. Criminal protection of the secrecy of correspondence of foreign states: a comparative analysis

Abstract. In the article the authors investigated the peculiarities of criminal law protection of secrecy of correspondence in foreign countries and the structure of their criminal law. The study examines criminal law and constitutional norms that protect and guarantee the secrecy of correspondence of countries such as Poland, France, Germany, Georgia, Switzerland, Sweden, Spain and Turkey. The authors conducted a comparative analysis of the legislation of these states with Ukrainian criminal law. The article analyzed in detail the experience of Poland in this area, conducted a thorough analysis of Polish criminal law, its structure, the composition of offenses involving violations of the secrecy of correspondence, and more. In the article, the authors also analyzed the views of Polish scholars on this issue. The criminal legislation of France and Germany was also studied in detail. Examining the

criminal law of France, the authors paid considerable attention to the structural features of the French Criminal Code, as well as problems that arise during the qualification of such acts. The differences between the criminal law protection of the right to secrecy of correspondence of the Federal Republic of Germany were analyzed in detail. The authors conducted a thorough study of the offenses that violate the secrecy of correspondence under the Criminal Code of this country. Such an analysis revealed the advantages and disadvantages of the criminal norms of these states. Considerable attention in this study was paid to the comparison of Ukrainian criminal law with the norms of countries such as Georgia, Switzerland, Sweden, Spain and Turkey. These countries have shown the highest level of protection of the human right to secrecy of telephone conversations, correspondence and communication. This is due to the fact that Swiss criminal law is one of the most advanced in Europe. The criminal law of Sweden and Spain most fully protect the human right to secrecy of correspondence. In these countries, they cover the most important areas of a person's life, and Swedish law also protects him from encroachment by public authorities. The uniqueness of Turkish law is that the Criminal Code of this country allows legal entities to choose their own security measures and independently regulate such activities. At the end of the study, the authors conclude that the experience of these countries is the best for implementation in Ukraine, so it needs more detailed study.

Key words: *The human right to secrecy of correspondence, criminal law protection, criminal law, criminal norm, protection of the right to secrecy of correspondence.*

Постановка проблеми. Актуальність цієї статті полягає в тому, що сучасне кримінальне законодавство України перебуває у стані постійних реформ та оновлень. Причиною цього є низка проблем, які виникають під час застосування таких норм на практиці. Особливо це стосується проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень. Одним із дієвих способів вирішення проблем у законодавстві є дослідження переваг та недоліків кримінального законодавства інших держав. Саме тому ця тема є надзвичайно актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему, яку висвітлено у науковій статті у різні часи, досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, а саме: Т.Ю. Вислоцька, І.В. Єдинак, Д.Ю. Кондратов, О.В. Негодченко, А.О. Хлопов та інші.

Мета дослідження полягає в аналізі стану кримінального законодавства і конституційних норм іноземних держав, які мають на меті захист права особи на таємницю кореспонденції; виявленні позитивних та негативних сторін кримінально-правових норм цих держав; знаходженні оптимальних умов для запровадження в Україні такого досвіду.

Виклад основного матеріалу. Актуальним є дослідження та аналіз досвіду Польщі у сфері кримінального права. На відміну від України об'єктом злочину у кримінальному законодавстві Польщі визнається правове благо. Правове благо – це певні соціальні цінності, яких дотримується та поважає суспільство і які охороняються державою. Цей термін містить цінності, пов'язані із функціонуванням суспільства і державних органів, функціонуванням індивіда в межах суспільства, збереженням і дотриманням прав і свобод. Проте у польському законодавстві досі немає чіткого визначення правового блага. Існують різні думки науковців із цього приводу. Однозначним є лише те, що посягання на такі цінності спричинює негативні наслідки. Ще однією ознакою того, що правове благо слід вважати об'єктом злочину, є його закріплення у Конституції та інших актах [3, с. 52-79].

Загальним об'єктом правопорушення, згідно із польським законодавством і працями науковців, є сукупність усіх правових благ і суспільних відносин, на які посягає злочин. Родовий об'єкт – це сукупність певних однорідних соціально-правових феноменів і суспільних відносин, які охороняються єдиним комплексом кримінально-правових норм. Як і український, польський Кримінальний кодекс теж поділено на розділи. Кожен розділ містить злочини, які посягають на певний вид об'єкта [3, 52-79].

Варто зазначити, що у Кримінальному кодексі Польщі немає чіткої статті, яка б містила лише порушення таємниці кореспонденції. Проте, якщо докладніше проаналізувати норми цього документа, можна помітити, що охорона права людини на таємницю кореспонденції забезпечується ст. 267 цього кодексу. Такий злочин у Польщі віднесено до злочинів проти охорони інформації. Саме це дає змогу визначити родовий об'єкт такого діяння [3, с. 52-79].

Якщо детально проаналізувати польський Кримінальний кодекс, можна зробити висновок, що родовий об'єкт такого діяння полягає у кон-

фіденційності інформації, її цілісності, безпеці обігу комп'ютерної інформації [3, с. 52-79].

Як і в Україні, у Польщі безпосереднім (у цій країні індивідуальним) об'єктом злочину є благо, на яке скероване посягання і яке захищається кримінальним законодавством.

Саме тому і в Україні, і в Польщі безпосереднім об'єктом такого правопорушення є право особи на таємницю кореспонденції.

На відміну від України у польській науці кримінального права відсутнє поняття «предмет правопорушення». Зазвичай такий елемент складу злочину розглядається як додаткова частина об'єктивної сторони правопорушення. Можливо, це є наслідком відсутності окремої статті у польському Кримінальному кодексі. Проте, якщо взяти до уваги, що ж таке інформація, то виходить, що предметом такого правопорушення є саме її конфіденційний характер.

Через наявність вищезазначеної проблеми у польському законодавстві назвати, що саме є об'єктивною стороною такого правопорушення, неможливо. Проте більшість польських науковців дотримуються думки, що такий елемент правопорушення як порушення таємниці кореспонденції полягає у відкритті закритого листа та ознайомленні з його змістом; у незаконному підключенні до каналу, що слугує для передавання інформації особі, яка не мала на неї права; зламі електронного, магнітного або іншого захисту носія інформації [3, с. 52-79].

Визначення суб'єктивної сторони такого правопорушення у польській правовій науці є подібним до українського. Як стверджує польський науковець Л. Гардоцкі, «суб'єктивна сторона охоплює психічні явища, які мають супроводжувати об'єктивну сторону (тобто зовнішню поведінку винного) та виражають його психічне ставлення до діяння» [1]. До неї також відносяться вина, мотив і мета. У кримінальному законодавстві цієї країни порушення таємниці листування теж характеризується прямим умислом. Як і в Україні, цей злочин має формальний характер.

Щодо суб'єкта, то за польським законодавством суб'єктом порушення таємниці листування може бути лише фізична осудна особа, яка досягла на момент вчинення злочину віку 17 років. Будь-які кваліфікаційні ознаки, пов'язані із вчиненням таких дій службовими особами, щодо цієї норми відсутні. Тобто такий суб'єкт є загальним [2, с. 36].

Варто проаналізувати кримінальне законодавство й інших країн щодо охорони таємниці кореспонденції. Зокрема, Книга 2 Кримінального кодексу Франції «Про злочини і провини проти людини» містить Розділ II «Про посягання на людську особу». В одній із його глав містяться норми, що охороняють таємницю приватного життя. В одній із таких статей сказано, що «караються умисні дії, спрямовані на порушення інтимності приватного життя іншої особи у будь-який спосіб: шляхом перехоплення, запису або передавання без згоди автора слів, вимовлених у приватному порядку або конфіденційно; шляхом фіксації, запису або передавання зображення якоїсь особи, яка перебуває у приватному місці, без її згоди» [7].

Є ще й інша стаття, що прямо стосується таємниці кореспонденції: «умисне розкриття, знищення, затримання чи викрадення кореспонденції, яка прибула або ще не прибула за призначенням та адресується третім особам, або ознайомлення з її змістом шляхом обману караються одним роком тюремного ув'язнення і штрафом у розмірі 300 000 франків. Такими самими покараннями карається перехоплення, викрадення, використання або розголошення повідомлень, які відправлені, передані або отримані за допомогою засобів телекомунікації чи встановлення технічних пристроїв, призначених для здійснення таких перехоплень» [7]. Із цих двох статей випливає, що такі правопорушення слід кваліфікувати за об'єктивною стороною. Це дозволить уникнути колізії, адже такі злочини у французькому законодавстві мають однаковий ступінь тяжкості та за їхнє вчинення передбачено однакове покарання.

На відміну від Франції та України у німецькому Кримінальному кодексі немає розділу, який би передбачав злочини, що полягають у порушенні особистих прав людини. Проте найчіткіше порушення таємниці кореспонденції відображено у Розділі 15 «Злочинні діяння, що порушують недоторканність і таємницю приватного життя». Зокрема, цей розділ містить параграф 202 «Порушення таємниці листування» і параграф 206 «Порушення таємниці поштового та телекомунікаційного зв'язку». Відповідно до параграфа 202 той, «хто неза-

конно: 1) розкриває запечатаний лист або інший закритий документ, не призначений для його відома, або 2) знайомиться зі змістом такого документа без його розкриття, використовуючи технічні засоби, карається позбавленням волі на строк до одного року або грошовим штрафом, якщо діяння не карається на підставі параграфа 206» [4, с. 54-55].

У німецькому кримінальному законодавстві листом вважається будь-яке письмове повідомлення однієї особи іншій незалежно від способу його передання і підпису відправника. Документом вважається будь-яке вираження людських думок за допомогою шрифтових знаків. Такі предмети обов'язково мають бути закритими, тобто до них має обмежуватися доступ сторонніх осіб. Під застосуванням технічних засобів слід розуміти використання спеціального устаткування з метою ознайомлення зі змістом листа або документа без його відкриття [4, с. 55-57].

Згідно із цим параграфом суб'єктивна сторона цього правопорушення полягає в умислі. У п. 2. абз. 1 сказано, що під час учинення такого діяння особа має усвідомлювати, що для досягнення своїх цілей вона використовує технічні засоби. Із цього випливає, що мета – це обов'язкова ознака такого злочину [4, с. 55-57].

Характерною особливістю кримінального законодавства Німеччини є наявність в абз. 3 параграфа 202 визначення предмета такого правопорушення. До нього разом із листами та документами відносяться ще й зображення. Варто зазначити, що порушення таємниці поштового і телекомунікаційного зв'язку визнано кримінальним правопорушенням нещодавно. У 1997 році Кримінальний кодекс Федеративної Республіки Німеччини доповнено цією нормою. Під поштовою таємницею слід розуміти поштовий обіг певної особи, а також зміст усієї її кореспонденції. Таємниця телекомунікаційного зв'язку містить деталі використання особою таких мереж, власне відомості про таку особу, відомості про роботу цих мереж тощо [4, с. 55-57].

Об'єктивною стороною порушення таємниці кореспонденції у Німеччині є розкриття відомостей, які містяться у кореспонденції або в документах; використання певних технічних засобів для ознайомлення з їхнім змістом без відкриття; допущення певною особою таких дій чи сприяння їх учиненню. Ця норма стосується службових осіб, діяльність яких передбачає роботу із кореспонденцією або документами. До них належать працівники поштових відділень, оператори, провайдери тощо [4, с. 55-57].

Саме тому суб'єктом цього діяння може бути власник такого підприємства; його службова особа, яка здійснює відповідну діяльність; особа, яка не є власником підприємства та його службовою особою, але виконує такі дії за дорученням; особа, яка відповідає за технічне забезпечення цього підприємства [4, с. 55-57].

Подібним до вітчизняного кримінального законодавства у цій сфері є законодавство Грузії. Глава XXIII Кримінального кодексу Грузії має назву «Злочини проти прав і свобод людини» та містить посягання на особисту або сімейну таємницю, інформацію, що відображає особисте життя або персональні відомості (незаконне зберігання та обіг інформації про особисте життя особи); порушення таємниці приватної комунікації (об'єктивна сторона такого діяння полягає у самовільному записі та прослуховуванні приватних розмов чи іншому протиправному отриманні інформації); порушення таємниці особистої переписки, телефонних переговорів або повідомлень, переданих іншим способом (незаконні операції із кореспонденцією інших осіб без їхньої згоди). Із цього випливає, що ці статті, хоч і регулюють певну низку суспільних правовідносин, але відрізняються об'єктивною стороною. Варто також зазначити, що у Грузії технічними засобами вважаються будь-які прилади, призначені для зберігання, фіксування або передавання інформації. Особливою рисою кримінального законодавства Грузії є наявність такого поняття, як персональні дані. До них відносять усю особисту інформацію про особу. На думку грузинських науковців, це суттєво полегшує механізм кваліфікації таких правопорушень [10, с. 108].

У Швейцарії право на таємницю кореспонденції також гарантовано Конституцією. Ця норма має багато спільного з українською. У Розділі III Книги II Кримінального кодексу Швейцарської Конфедерації є ст. 179, де сказано, що «особа, яка, не будучи правомочною на це, розкриває запечатане послання або відправлення для того, щоб ознайомитися з їхнім змістом, та яка поширює або використовує

факти, що стали йому відомі внаслідок розкриття непризначеного йому послання або відправлення, карається за скаргою арештом або штрафом». Ця стаття передбачає лише порушення таємниці листування [8].

Щодо порушення таємниці телефонних розмов, то у ст. 179[1] Кримінального кодексу Швейцарії міститься норма, що передбачає покарання за прослуховування або запис неофіційної телефонної розмови за допомогою технічних засобів без відома осіб, які розмовляють. У ст. 179[2] цього Кодексу передбачено покарання для тих, хто, будучи учасником неофіційної розмови без згоди інших учасників, записує її на магнітофон. Окрім цього, такого покарання зазнають особи, які зберігають, використовують, роблять доступним третім особам зміст такої розмови або ж незаконно поширюють цю інформацію [8].

Цікавим є законодавство Швеції із цього питання. Конституція цієї країни передбачає захист усіх громадян від посягань державних органів на таємницю розмов та інших конфіденційних повідомлень [9].

У ст. 8 Кримінального кодексу Швеції передбачено покарання за незаконний доступ особи до зв'язку, що здійснюється або передається поштою чи іншими телекомунікаційними підприємствами у формі поштових відправлень чи телекомунікацій. У ст. 9 цього Кодексу передбачено покарання особи, яка у випадках, непередбачених ст. 8, незаконно розкриває таємницю кореспонденції або отримує доступ до інших особистих речей, які знаходяться під печаткою або замком. Цікавим є те, що прослуховування розмов за допомогою «жучків» чи інших подібних приладів у цій країні заборонено. Це не дозволяється навіть поліції [9].

Іспанська Конституція так само гарантує право особи на таємницю кореспонденції та приватного життя. У Книзі II Кримінального кодексу Іспанії є Розділ X, який передбачає покарання за злочини проти недоторканності приватного життя, за порушення права на особисте зображення та особисте життя. Ст. 197, що міститься у Главі 1, передбачає кримінальну відповідальність за заволодіння таємними відомостями з метою їх розкриття і порушення недоторканності житла іншої особи без її відома паперами, листами, повідомленнями електронної пошти та іншими документами, а також установлює відповідальність за перехоплення, прослуховування та запис телефонних розмов [4, с. 59-60].

Таке саме покарання передбачено за заволодіння, використання і перетворення цієї інформації на шкоду іншій особі. Це стосується також осіб, які не мали на це повноважень, погодилися вчинити такі дії або ж самі використали таку інформацію, щоб завдати шкоду іншим [4, с. 59-60].

У ч. 4 ст. 197 Кримінального кодексу Іспанії міститься кваліфікуюча ознака такого правопорушення. Вона полягає у вчиненні злочинів, передбачених частинами 1 та 2 цієї статті особами, які управляють інформаційними, електронними або телевізійними картотеками, архівами або відповідними реєстрами чи відповідають за них. За такі дії передбачається більш суворе покарання. Ще більш суворе покарання передбачено за використання і розголошення відомостей, що стосуються політичних та релігійних переконань людини, її вірувань і стану здоров'я, походження або сексуального життя. Ще більш жорсткі покарання застосовуються до особи, якщо вона це зробила задля матеріальної вигоди [4, с. 59-60].

Ще однією кваліфікуючою ознакою цього правопорушення є вчинення його особою, яка незаконно використала своє службове становище. Ця норма тісно переплітається із вітчизняною ст. 163 Кримінального кодексу України.

Таке право людини закріплює і Конституція Туреччини. У ст. 20 цього документа наголошено, що «кожен має право на збереження таємниці приватного і сімейного життя. Таємниця приватного і сімейного життя не може бути порушена. Винятком є вимоги, пов'язані із судовим розглядом або переслідуванням. Ніхто не повинен піддаватися обшуку, нічиї особисті папери та речі не можуть оглядатися та вилучатись, окрім випадків, установлених законом, та за наявності належно прийнятого рішення судді, а також обставин, коли зволікання є неприпустимим і на це є вказівка уповноваженої законом інстанції» [5].

Із цього можна зробити висновок, що у Туреччині, як і в Україні, існує ускладнений порядок застосування слідчих дій, які мають на меті ознайомлення або вилучення особис-

тих паперів і документів. Це стосується і права особи на спілкування.

У ст. 22 Конституції Туреччини йдеться про те, що «кожен має право на свободу спілкування. Таємниця спілкування – основний принцип. Ніхто не може чинити перешкоди та порушувати таємницю спілкування за винятком випадків, передбачених законом, і за наявності належним чином прийнятого щодо цього рішення судді, а також обставин, коли зволікання є недопустимим і на це є вказівка уповноваженої законом інстанції. Громадські організації та установи, які є винятком із цього положення, визначаються законом» [5].

Кримінальний кодекс Туреччини відносить порушення такого права до злочинів проти приватного життя і прихованої сфери життя. Згідно з цим нормативно-правовим актом до них відносять такі злочини, як прослуховування та запис розмов між людьми, порушення конфіденційності, збереження особистих даних, експорт чи отримання таких даних незаконно та відмова службової особи знищити такі дані, якщо вона повинна була це зробити. Варто зазначити, що Кримінальний кодекс Туреччини передбачає кваліфікуючі ознаки до всіх цих статей. До них належать учинення такого злочину службовою особою шляхом зловживання повноваженнями, наданими їй відповідно до її обов'язку і вчинення такого злочину особою, яка могла його вчинити за допомогою своєї професії та мистецтва. Якщо в діянні є ці кваліфікуючі ознаки, то штраф за його вчинення буде більшим удвічі [6].

Підставою для розслідування таких злочинів і переслідування правопорушників є скарга постраждалої особи [6].

Особливістю Кримінального кодексу Туреччини є те, що цей документ передбачає застосування відповідних заходів безпеки щодо юридичних осіб. У ст. 140 Кримінального кодексу Туреччини йдеться про те, що через учинення вищезазначених правопорушень заходи безпеки, характерні для таких осіб, регулюються саме ними [6].

Висновки. Виходячи з усього вищезазначеного, можна зробити висновок, що «найважливішим складником міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю є взаємодія між правоохоронними органами різних країн» [11, с. 211]. Проте ця взаємодія має більш повний характер, коли вона підкріплена взаємоузгодженими нормами законодавства. Ми дійшли висновку, що у більшості країн світу кримінально-правова охорона таємниці кореспонденції перебуває на досить високому рівні. Особливо це стосується таких держав, як Грузія, Швейцарія, Швеція, Іспанія, Туреччина. Законодавство цих держав не лише детально розкриває зміст права особи на таємницю кореспонденції, але у більшості випадків унеможливлює виникнення проблем під час кваліфікації подібних діянь. До того ж у Швеції та Іспанії встановлено більш суворі покарання для осіб, які вчинили такі правопорушення. Перевагою законодавства цих держав є те, що посягати на таємницю кореспонденції не мають права навіть державні органи, а у Швеції поліції заборонено використовувати прилади для запису та зберігання такої інформації. Цікавим для України буде і досвід Туреччини у цій сфері. Особливістю кримінального законодавства цієї країни є наявність норми, що дозволяє юридичним особам самостійно обирати заходи з безпеки та попередження вчинення таких правопорушень. Такий досвід варто було б дослідити детальніше.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Gardocki L., Beck C.H. Prawo Karne. Wydanie 20 zmienione. 2017. Warszawa.

2. Єдинак І.В. Порівняльна характеристика суб'єктів складів порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, в Україні та Республіці Польща. Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. *Серія: юридичні науки.* 2020. Т.31 (70). Ч. 3. № 2. С. 35-40.

3. Єдинак І.В. Порівняльна характеристика кримінальної відповідальності за порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, за законодавством України та Республіки Польща: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Дніпро, 2021. С. 220.

4. Кондратов Д.Ю. Досвід деяких європейських країн щодо кримінально-правової охорони права на таємницю кореспонденції. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2019. Спецвипуск. С. 53-61.

5. Конституція Турецької Республіки. Офіційний сайт Турецького конституційного права. URL: https://www.anayasa.gen.tr/1982Constitution-EYasar.htm (дата звернення: 03.01.2022).

6. Кримінальний кодекс Туреччини. Офіційне видання. URL: https://av-saimincekas.com/ru/tck-turk-ceza-kanunu/#gsc.tab=0 (дата звернення: 03.01.2022).

7. Кримінальний кодекс Франції. Зарубіжне законодавство. URL: https://yuristonline.org/publ/zarubezhnoe_zakonodatelstvo_zarubizhne_zakonodavstvo/kriminalnij_kodeks_franciji_ugolovnyj_kodeks_francii/12-1-0-82 (дата звернення: 03.01.2022).

8. Уголовный кодекс Швейцарии. Пер. с нем. и предисл. А. В. Серебренникова. СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. 350 с.

9. Уголовный кодекс Швеции. Пер. С. С. Беляева. СПб. : Юридический центр Пресс, 2001. 320 с.

10. Хлопов А.О. Інформація приватного характеру з ознаками таємниці у кримінальному законодавстві України та Грузії крізь призму зарубіжного досвіду. Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2020. С. 106-112. DOI https://doi.org/10.32850/sulj.2020.3.19.

11. Мудряк Т., Потомська Н. Міжнародне співробітництво щодо криміналістичного забезпечення розслідування злочинів. *Юридичний вісник*. 2014. № 6. С. 211-216.

КИЇВСЬКИЙ ЧАСОПИС ПРАВА

Випуск 4

Художник обкладинки *А. Юдашкіна*
Верстка *Ю. Семенченко*

Формат 60×84/8. Гарнітура Times New Roman.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 37,20. Обл.-вид. арк. 31,18
Замовлення № 0322/113. Наклад 100 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглезі, 6/1
Телефон +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.